

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Analýza zjistitelnosti dat o fyzických osobách a genderově důležitých informacích v činnosti ČRA

Tomáš Dopita, Ph.D

Mgr. Veronika Pešková

Mgr. Jana Žaloudková

Tato studie byla pro účely veřejné publikace anonymizována

Cílem této zprávy je navrhnout nástroje genderové statistiky pro Českou rozvojovou agenturu (dále jen ČRA). Tento cíl je zde naplňován prostřednictvím analýzy zjistitelnosti genderových dat o fyzických osobách a dalších genderově důležitých informací v dokumentaci celkem 96 projektů realizovaných v gesci ČRA mezi roky 2009 a 2017. Na tuto analýzu by měla navazovat úprava informačního systému ČRA (dále jen IS-CEDR), tak, aby tento informační systém umožňoval sběr, uchovávání a vyhodnocování genderově relevantních dat ve vztahu k teritoriálním a sektorovým prioritám české zahraničních rozvojové spolupráce (dále jen ZRS), jakož i dalším relevantním kategoriím. Navržené nástroje jsou kompatibilní se Zprávou o možnostech optimalizace sběru dat k hodnocení naplňování principů rovnosti žen a mužů (ÚV 2014b).

Genderová statistika je od roku 1995 jedním ze závazků České republiky, který na sebe převzala na základě čtvrté světové konference o ženách v Pekingu (BDPA 1995). Tento závazek znamená, že se Česká republika bude snažit podporovat sběr a zveřejňování statistických údajů dle pohlaví a věku (Úřad vlády ČR, 2014). Genderová rovnost byla zároveň stanovena ve Strategii zahraniční rozvojové spolupráce jako průřezová priorita, a to jak ve strategii pro období 2010–2017 (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010), tak pro období 2018–2030 (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2017). Tyto **závazky z české strany odpovídají prioritizaci genderové rovnosti a posílení postavení žen ve všech hlavních mezinárodních institucích zabývajících se rozvojem**, jako je UN, EU, či OECD-DAC. Obecné závazky ze strany České republiky však doposud nebyly doprovázeny relevantními nástroji pro monitorování a vyhodnocování genderového dopadu ZRS na příjemce české zahraniční rozvojové spolupráce.

Případ české ZRS není ojedinělý. Naopak, nedostatek analýzy genderových dopadů rozvojové spolupráce se jeví být obecným trendem mezi rozvojovými agenturami (e.g. ADBG 2012, UNDP 2006, NORAD 2006, OECD 2007, IEG 2010). A to i přes to, že existuje velké množství odborné literatury, které upozorňuje a dokládá, že rozvojová spolupráce má často rozdílný dopad na muže a ženy, přičemž mnohdy dochází k předávání vědomostí a společenských privilegií zejména mužské části populace. Velmi známou a vlivnou prací, která systematicky zdokumentovala vliv rozvojové spolupráce na relativní zhoršování společenského postavení žen, je kniha dánské ekonomky Ester Boserup *Woman's Role in Economic Development* (1970). Tato kniha představila mnoho příkladů, kdy přehlížení žen při zavádění nových postupů v zemědělství, například při pěstování bavlny v Ugandě či rýže v Senegalu, vedlo k vyloučení žen z nově vznikajících ekonomických sektorů, a tím pádem ke zhoršování jejich relativního společenského statusu (Boserup 1970: 54-5). Navíc jsou to často právě ženy, kdo tradičně vykonává většinu práce v zemědělství. Jejich vhodné zapojení tedy není jen otázkou genderové rovnosti, ale i efektivity rozvojové spolupráce (o tom

kupříkladu USAID 1982, Ramzan 2015, The Lancet Commissions 2015). Příkladem ze současné české ZRS, kdy se zapojení žen ukázalo být klíčové pro úspěch projektu, je stále probíhající podpora zvyšování standardů výroby livaňského sýru v Bosně a Hercegovině.

Zavedení systematického a dlouhodobého systému monitorování a vyhodnocování genderových aspektů české ZRS se proto jeví jako progresivní krok, který by **umožnil dlouhodobě zvyšovat efektivitu plánování a implementace české ZRS, a to i v porovnání s ostatními rozvojovými agenturami.**

Vyvstává však otázka: *co přesně bychom měli sledovat a jak přesně bychom to měli sledovat?*

Tato zpráva zakládá odpověď na výše zmíněnou otázku na analýze zjistitelnosti genderových dat v projektové dokumentaci o 96 bilaterálních projektech české ZRS realizovaných v gesci ČRA mezi roky 2009 až 2017. Získat projektovou dokumentaci pro některé projekty bylo obtížné a dostupnost dokumentů na IS-CEDR či intranetu ČRA byla horší zejména u starších projektů. Z těchto důvodů 96 zde analyzovaných projektů nepředstavuje reprezentativní vzorek projektů za určité země či specifické období. I přesto vybraný vzorek projektů umožnil identifikovat základní trendy o zjistitelnosti genderově relevantních informací v projektových dokumentech ČRA. Další informace o původních datech zahrnutých v této analýze a o způsobu jejich sběru jsou uvedené v poznámce na konci textu.¹

Projektovou dokumentací je zde myšlena sada klíčových dokumentů, která zpravidla doprovází každý projekt v celém jeho projektovém cyklu: identifikační formulář, projektový dokument a průběžné, roční a závěrečné zprávy. Z každé získané skupiny souborů o jednotlivých projektech jsme vytvořili standardizovaný set klíčových dokumentů, který umožnil systematickou práci s 96 porovnatelnými jednotkami analýzy. V rámci naší analýzy byly ve vybraných 96 projektech sledovány dva základní druhy informací.

Prvním druhem sbíraných informací byly obecné informace, které se o projektech běžně sledují, a sice unikátní identifikátor projektu, název projektu, země projektu, typ financování, rok začátku a ukončení realizace projektu, realizátor, rozpočet, a sektorová priorita dle aktuální strategie rozvojové spolupráce. Druhým vyhledávaným druhem informací byly genderově relevantní informace. Konkrétně šlo o informace, které jakýmkoli způsobem tematizovaly ženskost, mužskost, rozdíly mezi muži a ženami (chlapci a dívkami, etc.) či další otázky spojené s lidskými rody. Tyto informace byly hledány prostřednictvím systematického studia popisu cílů projektu, popisu cílové skupiny, informace v sekci „Rovný přístup mužů a žen“, a jakékoli další zmínky tematizující gender, a to pro každý ze sledovaných projektů. Informace explicitně pracující s genderovými tématy, tedy všechny informace, které šly nad rámec genderově slepého popisu psaného v generickém maskulinu, tvoří jádro této analýzy. Tyto informace však nemohly být systematicky analyzovány bez kombinace s obecnými informacemi, které umožnily vztáhnout jednotlivá použití genderu k celkovému kontextu činnosti ČRA.

Analýza obecných a genderových informací ve zkoumaném vzorku 96 projektů umožnila nahlédnout jaké genderové informace se v projektové dokumentaci vyskytovaly či nevyskytovaly. Tato zjištění sloužila jako základ pro **návrh nástrojů genderové statistiky ve formě tří klíčových otázek, které by měly být zodpovězeny pro každý naformulovaný a implementovaný projekt**. Systematický sběr odpovědí na tyto otázky by měl umožnit vyhodnocení genderové dimenze české ZRS dle sektoru, teritoria, období či dalších kritérií, a to způsobem, který bude kompatibilní se Zprávou o možnostech optimalizace sběru dat v oblasti genderové statistiky (ÚV 2014b).

Následující text je rozdělen do čtyř hlavních částí. První část představuje analýzu genderových informací v celém vzorku projektové dokumentace o 96 sledovaných projektech. Hlavním zjištěním této části je, že tematizace genderových rozdílů je zhruba v jedné polovině projektů ignorována nebo rétoricky obcházena. Ve druhé polovině projektů je gender používán aktivně, když jeho použití přináší autentické informace o projektu samotném či o místním kontextu, ve kterém je daný projekt implementován. Druhá část analyzuje případy aktivního užívání genderu, které se týkají zdraví žen, příslibů zlepšení ve smyslu posílení postavení žen či genderové rovnosti, a popisů místního kontextu. Projekty diskutované v těchto dvou analytických částech jsou buďto vyjmenovávány na příslušných místech v závorkách, nebo jsou jejich seznamy poskytnuty ve vysvětlivkách na konci textu. Třetí část používá zjištění představená v první a druhé části pro navržení nástrojů genderové statistiky, a to ve formě tří klíčových otázek. Tyto nástroje by měly odstranit ignorování či obcházení genderu v projektových dokumentech a umožnit systematické sledování údajů o fyzických osobách, jakož i genderově relevantních informací o rozdílných kontextech implementace. Čtvrtá a závěrečná část představuje nové otázky k řešení, které tato analýza vyvolala.

Gender v projektové dokumentaci 96 projektů

Výskyt genderových informací byl ve sledované projektové dokumentaci poměrně nesouvislý a nahodilý. Přesto jsme mohli vysledovat **dva základní a protichůdné trendy**. Prvním trendem je, že ve zhruba polovině projektů **je gender v projektové dokumentaci ignorován či rétoricky obcházen**. Druhým trendem je, že ve zhruba polovině projektů je **gender používán aktivně, přičemž tyto případy použití genderu přináší informace o implementaci projektu nebo o místním kontextu v oblasti implementace**.

Projektové dokumenty a zprávy o realizaci projektů obsahují zvláštní sekci *Rovný přístup mužů a žen*, která by teoreticky měla být vyplněna u každého projektu. V praxi však u 17 z 97 sledovaných projektů vyplnění této sekce nebylo možno dohledat. U 13 projektů nebyla tato sekce vyplněná, přičemž tyto projekty spadají do všech pěti aktuálně platných sektorů české ZRS. U čtyř dalších projektů chyběla část sledovaných dokumentů, a proto nebylo možné určit, zda byla tato sekce vyplněna či nikoli.

Sekce <i>Rovné příležitosti mužů a žen</i> je formálně povinná pro všechny projekty, ale v praxi je možné tuto sekci ignorovat , a to skrze celé spektrum projektů ČRA .	4
--	---

Ze 79 projektů, u kterých jsme vyplnění sekce *Rovný přístup mužů a žen* mohli sledovat, tvůrci dokumentů v celkem 41 případech stručně deklarovali, že jejich projekty jsou genderově neutrální, nebo že nejsou genderově diskriminační. Typicky jsme se mohli setkat s formulacemi typu „projekt je z hlediska rovného přístupu žen a mužů neutrální“ (anonymizováno), nebo “[p]ři realizaci projektu bylo postupováno nediskriminačně, tj. se zachováním rovného přístupu k mužům i ženám” (anonymizováno). Tyto formulace, které se vyskytují napříč všemi sektory české ZRS, jsou obsahově prázdné, když kromě deklarace neutrality či nediskriminace nepřinášejí žádné konkrétní informace o projektech.

Kromě **ignorování** je v projektové dokumentaci možné gender **zamluvit frázemi o genderové neutralitě či nediskriminaci** v projektu.

V 25 případech se lidé, kteří vyplňovali sekci *Rovný přístup mužů a žen*, pustili do popisu implementace projektu, přičemž reflektovali na zapojení mužů a žen v implementaci projektu, nebo mezi příjemci projektu, nebo v obou těchto dimenzích. Pouze dva z těchto popisů implementace projektu bylo čistě popisných. Ve zbylých 23 případech popisu implementace projektu šlo o zřetelný příslib zlepšení postavení žen či rovných příležitostí mužů a žen v oblastech dopadu projektu. Ve 13 případech užití sekce *Rovný přístup mužů a žen* šlo spíše o popis místního kontextu, přičemž k tomuto kontextu byl vztahován realizovaný projekt. Nad rámec sekce *Rovný přístup mužů a žen* byly genderové aspekty reflektovány i v různých jiných částech projektové dokumentace jednotlivých projektů. U šesti z těchto projektů jsme se mohli dozvědět další genderově relevantní informace o místním kontextu. U pěti projektů jsme mohli sledovat čistý popis implementace projektu a u čtyř šlo o přísliby zlepšení ve smyslu genderové rovnosti či posílení postavení žen. Navíc, čtyři projekty ze sledovaného vzorku používaly explicitní genderové kategorie již při formulaci cíle projektu. Ve všech těchto případech užití genderu bylo toto užívání aktivní ve smyslu představení genderově relevantních informací o implementaci projektu a o místním kontextu. Stejně jako ignorování a obcházení genderu, tak i aktivní používání genderu bylo rozprostřeno skrze různé sektory či země implementace. Aktivní užívání genderu v projektových dokumentech však **nesledovalo žádná jasná pravidla**. Proto se následující sekce zaměří na hlubší analýzu aktivního používání genderu v projektových dokumentech analyzovaného vzorku projektů.

Aktivní užívání genderu v projektové dokumentaci

Tato sekce představuje analýzu aktivního užívání genderových kategorií v analyzované projektové dokumentaci. Zvláštní pozornost bude věnována třem tématům. Prvním tématem jsou zjištění o projektech řešících otázky zdraví žen. Druhým tématem je tendence artikulovat přísliby zlepšení ve smyslu posílení postavení žen či dosažení genderové rovnosti, ovšem bez nástrojů či informací, které by naplnění příslibu dovolily ověřit. Třetím tématem je reflexe genderově relevantních informací o kontextu implementace, které byly náhodně roztroušeny v projektové dokumentaci. Prozkoumání těchto tří témat ukázalo, že **způsob vyplňování**

genderově relevantních informací je v projektové dokumentaci nevyjasněný, a že implementátoři mají k jejich vyplňování dosti rozdílné přístupy.

Zdraví žen

Celkem čtyři projekty používali gender explicitně jak při formulaci cílů projektu, tak i v popisu cílové skupiny či v sekci *Rovné příležitosti mužů a žen*. Ve všech případech šlo o projekty zaměřené na zdraví žen, spadající do sektoru inkluzivní sociální rozvoj. Konkrétně se jednalo o tři projekty zaměřené na prevenci rakoviny u žen, přičemž jeden z takto zaměřených projektů ještě zúžil výběr pacientek na přesídlené ženy a sexuální pracovnice. Jeden projekt se pak zaměřoval na zlepšení kvality péče o matky. Tři z projektů byly realizovány Charitou Česká Republika, jeden organizací ADRA Česká republika. U těchto projektů jsme mohli sledovat poměrně koherentní užívání genderu skrze projektovou dokumentaci. Nicméně i u těchto projektů jsou zřejmé rozdíly v reportování.

Prvním nestandardním prvkem je, že v projektové dokumentaci k jednomu z projektů nebyla vyplněna sekce *Rovné příležitosti mužů a žen*, přičemž u ostatních ano. Vysvětlením může být, že implementátoři vzhledem k zaměření na ženy nepovažovali vyplňování této sekce za relevantní. Toto vysvětlení naznačuje i komentář v této sekci v dalším z těchto čtyř projektů, který oznamuje, že projekt „*cílí na prevenci rakoviny u žen, tudíž ve vztahu ke konečným příjemcům pomoci je tento bod irelevantní*“ (anonymizováno).

Další vnitřní odlišností mezi těmito čtyřmi projekty je, že dva z projektů reportovaly počet příjemců, kteří měli z projektu přímý prospěch, a to i s rozdělením na muže a ženy. Mohli jsme se tak dozvědět, že podpora prevence rakoviny u žen v Šumadiji v Srbsku sloužila celkem 4292 ženám, a také, že z podpory oboru porodní asistentka v nemocnici v Mongu, v západní Zambii mělo prospěch 55 žen a 38 mužů. Projektová dokumentace o dvou projektech zaměřených na prevenci rakoviny žen v Gruzii však o přímých příjemcích projektu nic nezmínila.

Fakt, že implementátoři jednoho ze čtyř projektů zaměřených na zdraví žen nevyplňovali sekci *Rovné příležitosti mužů a žen*, přičemž ostatní ano, a že dokumentace ke dvěma z těchto projektů představila detailní informace o fyzických osobách, které měly z projektu prospěch, přičemž projektová dokumentace o dvou dalších podobných projektech nic takového neuvedla, naznačuje, že i u tematicky si blízkých projektů zaměřených na zdraví žen existuje dosti odlišné pojetí toho, o čem by projektová dokumentace měla informovat.

I u projektů zaměřených na zdraví žen existuje dosti **odlišné porozumění** tomu, o čem by projektová dokumentace měla informovat.

Příslib zlepšení

Pouze dva projekty ze sledovaného vzorku se v sekci *Rovné příležitosti mužů a žen* omezily na prostý popis implementovaných aktivit. Shodou okolností se tyto dva projekty zaměřovaly na zdraví žen.

Zbylých 23 případů aktivního užití genderu při popisu projektu artikulovalo příslib zlepšení ve smyslu posílení postavení žen či rovnosti mezi muži a ženami. Většina těchto příslibů zlepšení však nepředložila žádné konkrétní informace, které by mohly podpořit daná tvrzení. Mohli jsme se tak kupříkladu často dočíst, že projekt „*se proto bude snažit o to, aby bylo zapojení žen v různých fázích projektu co nejvyšší*“ (anonymizováno), že u „*výběru příjemců v případě stejné kvalifikace byla dána přednost ženám*“ (anonymizováno), nebo že implementátor „*věnoval pozornost zapojení žen*“ (anonymizováno). Nicméně, jen u šesti ze všech sledovaných projektů jsme se dozvěděli, kolik přesně mužů a žen se zúčastnilo jednotlivých projektových aktivit či jinak mělo z projektu prospěch. U sociálně zaměřených projektů šlo o informace o konečných příjemcích služeb poskytnutých díky projektu. U technicky zaměřených projektů pak šlo o genderově specifické informace o účastnících a účastnících školení nebo o informaci o celkové zasažené populaci specifikující počty mužů a žen. V dalších dvou případech jsme pak dostali hrubé odhady poměru mužů a žen v procentech.

Je otázkou, čím je výše zmíněný nedostatek konkrétních genderově relevantních informací o implementaci projektů způsobený. Vzhledem ke studované projektové dokumentaci se nabízí vysvětlení, že tyto informace po implementátorech nikdo nevyžaduje či že implementátoři nemají jasné informace o tom, jaký druh informací je od nich očekáván. Toto vysvětlení je možné odvodit z následující citace z roční zprávy o projektu pro využití obnovitelné geotermální energie. Tato zpráva nás informuje, že během „*dosavadní implementace projektu se realizátor snažil ve spolupráci s bosenskou stranou o zajištění proporcionality u jednotlivých aktivit (účast obou pohlaví při seminářích, workshopech, studijních cestách, atd.)*“. Toto lze doložit pomocí prezenčních listin, které jsou k dispozici u řešitele projektu“ (anonymizováno). Informace ze zmiňovaných prezenčních listin však v samotných projektových dokumentech nebyly nikterak reflektovány. I když implementátoři tohoto projektu opravdu mohli dbát na rovnou účast mužů a žen v aktivitách projektu, přesto přesná informace o účasti na aktivitách projektu chybí. Proto je i v případě projektu pro využití obnovitelné geotermální energie ve městě Doboj vyhodnocení příslibu rovnosti mužů a žen na úrovni základní projektové dokumentace neproveditelné, a to i když dané informace pravděpodobně byly od implementátora k dispozici.

Konkrétní genderově relevantní informace po implementátorech často nikdo nevyžaduje či implementátoři nemají jasné informace o tom, jaký druh informací je od nich očekáván.

I přes nedostatečné vedení záznamů jsou záblesky genderově relevantních informací o fyzických osobách poměrně zajímavé. Například jsme se dozvěděli, že ve vybraném projektu se školení v projektu zúčastnilo 70 žen a 423 mužů. Tato informace sama o sobě neříká nic o tom, jestli byl daný projekt implementován dobře, nebo špatně. Nicméně, fakt, že implementátoři o účasti mužů a žen informovali je přínosný, protože tato informace vede k důležitým otázkám týkajícím se celkového nastavení projektu a jeho vlivu na místní kontext. Sběr detailních informací o účasti mužů a žen na aktivitách projektu otevírá možnosti **zlepšování celkového systému** sledování a poskytování české ZRS.

Místní kontext

Informace o místním kontextu, které jsme mohli nalézt v daném vzorku projektové dokumentace, přinášejí zajímavé obrazy o situaci v jednotlivých oblastech implementace. Tato sekce blíže rozebírá kontextové informace z Moldavska, Etiopie, Mongolska a Zambie.

V dokumentech o projektech implementovaných v Moldavsku jsme se mohli dočíst, že moldavské státní a univerzitní instituce zabývající se demografickou statistikou jsou žensky dominované, že v Moldavsku v oblasti sociální péče a vzdělávání pracují zejména ženy.

Dokumenty o projektech v Etiopii nás opakovaně informovaly, že v této zemi jsou ženy od nepaměti odpovědné za zásobování vodou.

Dokumenty o projektech v Mongolsku informují, že předcházejícími projekty bylo dokumentováno, že na primitivním způsobu zpracování rud se podílí až 30 % žen a dětí, a že podíl žen na zajišťování vody je velmi vysoký.

Dokumenty o projektech v Zambii informují, že zastoupení žen v rámci skotu je poměrně vysoké, ale také, že farmy vedené ženami tvoří jen asi deset procent v projektem dotčených kooperativách.

Toto všechno jsou zajímavé kontextové informace, které mohou být teoreticky využity při identifikaci a formulaci projektů české ZRV v budoucnosti. Koncentrace žen v sektorech vzdělávání a sociální péče v Moldavsku či primární role žen při zásobování vodou v Etiopii a Mongolsku naznačují, že specifické druhy projektů realizovaných v těchto oblastech mají výrazné genderové aspekty, se kterým lze dále aktivně pracovat. V Moldavsku by mohlo jít o práva žen a matek v pracovním procesu a o sladění pracovního života se životem osobním. V Etiopii a Mongolsku by pak mohla být tematizována otázka, co ženy budou či mohou dělat poté, kdy jim odpadne časově a fyzicky náročná práce s donáškou vody. Jak upozorňují některé studie, pozitivní vliv zajištění zásobování vodou na ženy není automatický. Ženy mohou ztratit svou jedinou příležitost pro aktivitu mimo domácnost, při které udržují sociální

kontakt s okolím. Ve vztahu k této analýze zjistitelnosti dat je však otázkou, jestli je monitorovací systém české ZRS schopen tyto informace systematicky sbírat a vyhodnocovat.

Nahodilost výskytu genderově relevantních kontextových informací v projektové dokumentaci naznačuje, že **současné nastavení neumožňuje systematický sběr** těchto informací.

Návrh nástrojů genderové statistiky pro IS-CEDR

Analýza používání genderu v projektové dokumentaci sledovaných 96 projektů ukázala, že pokud nebyl genderový aspekt ignorován či obcházen, pak byl gender používán nahodile, bez jasných pravidel a bez možnosti ověřit jednotlivá tvrzení. Případy, kdy užívání genderových kategorií přineslo koherentní informace o implementaci projektu či místním kontextu implementace byly spíše ojedinělé. Níže navrhované nástroje genderové statistiky, které zde mají podobu tří základních otázek, usilují o odbourání problémů spojených s ignorováním, obcházením, nahodilostí a neověřitelností genderových tvrzení. Zároveň by sledování těchto tří otázek mělo vést k **systematickému sběru genderově relevantních informací o fyzických osobách v realizačním týmu a v implementaci projektových aktivit, jakož i dalších genderově relevantních informací o rozdílných kontextech implementace.**

Tři klíčové otázky o implementaci projektu a kontextu implementace

- 1) Kolik mužů a kolik žen je přímo zapojeno do implementace projektu a jaké jsou jejich role v projektu?
- 2) Kolik mužů a žen bylo konečnými příjemci v aktivitách projektu, jako jsou školení a jiné aktivity, kdy dochází k předávání znalostí či technologie v místě implementace?
- 3) Existují genderově relevantní informace o místním kontextu, které jsou důležité pro implementaci tohoto projektu?
 - a. NE – nic
 - b. ANO – jaké?

Zodpovězení zde představených otázek by mělo být zaneseno do IS-CEDR takovým způsobem, který by umožnil jejich systematické vyhodnocování dle standardních obecných informací o projektech (doba implementace, teritorium, sektor, etc.). Z praktického hlediska je možné učinit z těchto otázek strukturu pro obsah sekce *Rovné příležitosti mužů a žen* v projektové dokumentaci.

Nové otázky k řešení

Tato analýza představila strukturovaný přehled používání genderu v projektové dokumentaci ČRA, upozornila na hlavní problémy, a také navrhla co přesně by mělo být v projektové dokumentaci sledováno. Ve vztahu ke zde položené klíčové výzkumné otázce tato analýza zodpověděla pouze její první část (*co přesně bychom měli sledovat?*), a to formulací tří obecných otázek. K řešení druhé části výzkumné otázky však tato analýza dovoluje pouze nakročit. Způsob sledování tří základních otázek genderové statistiky

vyvolává mnoho dalších technických, personálních, i finančních otázek. Na základě diskusí lidí zapojených do formulace této zprávy lze vyjmenovat přinejmenším čtyři otázky.

- Jak přesně by se tři klíčové otázky měly prolínat do zadávání a sběru projektové dokumentace, a to s přihlédnutím ke všem možným variantám formulace a implementace projektu?
- Jak přesně by měly být získávané informace zanášeny do IS-CEDR?
- Kdo by za genderovou statistiku měl být zodpovědný?
- Jak by měli či mohli být dlouhodobý sběr a analýza genderových informací financovány?

ⁱ Od založení ČRA, tj. od roku 2008 až po rok 2017 (zahájení této analýzy) bylo realizováno celkem 341 projektů v prioritních a programových zemích ZRS ČRⁱ spolu s mimořádnou pomocí poskytnuté Ukrajině. Do tohoto objemu spadají pouze bilaterální projekty. Projekty v rámci ostatních programů, které má ČRA v gesci, tj. program Podpory trojstranných projektů českých subjektů, program Vysílání expertů do rozvojových zemí, program Vysílání českých učitelů do rozvojových zemí a program Rozvojově-ekonomického partnerství (B2B v ZRS) nebyly předmětem této analýzy, protože jejich nastavení je odlišné než u projektů bilaterálních.

V rámci této aktivity bylo analyzováno celkem 96 bilaterálních projektů ZRS ČR. Počet projektů v jednotlivých zemích je následující:

*Tabulka **Chyba! Pouze hlavní dokument.:** Počet projektů v jednotlivých zemích*

Země	Počet projektů celkem (do r. 2017)	Počet analyzovaných projektů	Podíl analyzovaných projektů ze všech realizovaných
Afghánistán	11	0	0 %
Angola	4	0	0 %
Bosna a Hercegovina	48	20	42 %
Etiopie	42	6	14 %
Gruzie	45	10	22 %
Jemen	1	0	0 %
Kambodža	18	0	0 %
Kosovo	20	3	15 %
Moldavsko	61	20	33 %

Mongolsko	28	17	61 %
Palestina	12	0	0 %
Srbsko	19	11	58 %
Ukrajina	12	1	8 %
Vietnam	6	2	33 %
Zambie	14	6	43 %
CELKEM	341	96	28 %

Ve výběru analyzovaných projektů je relativně nižší zastoupení projektů z počátku fungování ČRA, protože se často jednalo o projekt, jehož předmětem byla pouze dodávka vybavení či materiálu. V těchto případech vytyčené dokumenty k analýze buď nebyly vůbec dostupné či byly pouze čistě technického rázu (například závěrečnou zprávu tvořila technická specifikace vybavení/materiálu k dodání spolu s předávacím protokolem).

Zastoupeny byly všechny tři typy financování projektů (tj. dotace, veřejná zakázka a rozpočtové opatření) i sektorové priority (viz Tabulka Chyba! Pouze hlavní dokument.). Unikátních realizátorů bylo celkem 53 a počátek realizace projektů byl mezi lety 2009 a 2017. Rozpočet jednotlivých projektů se pohyboval mezi cca půl milionem a 62 miliony Kč (viz Tabulka Chyba! Pouze hlavní dokument..).

Tabulka Chyba! Pouze hlavní dokument.: Počet projektů dle sektorové priority a typu financování

Sektorová priorita	dotace	zakázka	rozpočtové opatření	celkem
Řádná demokratická správa věcí veřejných	2	4	5	11
Udržitelné nakládání s přírodními zdroji	2	31	3	36
Ekonomická transformace a růst	0	4	3	7
Zemědělství a rozvoj venkova	7	7	1	15
Inkluzivní sociální rozvoj	17	7	3	27
Celkem	28	53	15	96

Tabulka Chyba! Pouze hlavní dokument.: Zastoupení obecných informací o projektu v datech

Proměnná	Zastoupení v datech
počet teritorií	10
počet typů financování	3
počet sektorových priorit	5

počet unikátních realizátorů	53
roky začátku projektu	2009–2017
roky ukončení projektu	2009–2019
minimální délka projektu	méně než rok
maximální délka projektu	5 let
minimální a maximální rozpočet	0,5 mil. – 62 mil. Kč

Co se týče **teritoriální priority**, největší zastoupení měly v analyzovaném vzorku země Moldavsko, Bosna a Hercegovina a Mongolsko (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). První dvě jsou také nejvíce zastoupeny ve vzorku všech projektů ČRA (viz Tabulka 1). Porovnáme-li zastoupení projektů v analyzovaném vzorku s celkovým průměrným zastoupením zemí, které alespoň jedním projektem zastoupeny byly (33 %)ⁱ, zjistíme, že Bosna a Hercegovina, Mongolsko, Srbsko a Zambie byly nadhodnoceny, přičemž zdaleka nejvíce bylo nadhodnocené Mongolsko. Moldavsko a Vietnam byly zastoupeny průměrně. Zbytek zemí bylo naopak podhodnoceno – nejvíce Ukrajina, Etiopie a Kosovo.

Co se týče **sektorové orientace**, nejvíce sledovaných projektů (necelé dvě pětiny) byly zaměřeny na udržitelné nakládání s přírodními zdroji, více než čtvrtina projektů na inkluzivní sociální rozvoj, necelá pětina na zemědělství a rozvoj venkova a zbylé projekty se zabývaly řádnou demokratickou správou věcí veřejných a ekonomickou transformací a růstem (viz Graf Chyba! Pouze hlavní dokument.).

Graf Chyba! Pouze hlavní dokument.: Rozložení projektů dle sektorové orientace a typu financování (celkový počet projektů v závorce)

